

Nr 10.

Av herr **Lundberg** i Uppsala, *angående den borgerliga kommunens övertagande av beslutanderätten rörande församlingarnas ekonomiska angelägenheter.*

Genom 1930 års riksdagsbeslut i lag om församlingsstyrelse infördes i en del församlingar kyrkofullmäktige, och skolärendena överfördes till den borgerliga kommunen. Svårigheter att samla intresse för och samla folk till kyrkostämmor, möjligheter för tillfälliga majoriteter och stämningar att å stämmorna åstadkomma oordning och skada i församlingsarbetet etc. motiverade införandet av kyrkofullmäktige, vilka även tillerkändes rätten att besluta om församlingens arbete, inkomster och utgifter samt att beskatta dess medlemmar.

Vid kyrkofullmäktiges införande räknades med ett livligt deltagande i kyrkofullmäktigevalen och att detta skulle utgöra en garanti för en allsidig sammansättning av fullmäktige och att de på så sätt skulle bli representativa för församlingsmedlemmarnas uppfattningar i kyrkliga frågor. 1930 års riksdagsbeslut har nu praktiskt blivit prövat. Erfarenheterna från kyrkofullmäktigevalen, inte minst från 1942 års val, utvisa att förväntningarna icke infriats. Deltagandet i dessa val har varit mycket dåligt, och det ringa intresse, som kommit till synes, kan lätt inbjuda till s. k. valkupper, varför valen bli slumpartade i allra högsta grad. I en del församlingar har antalet i valet deltagande icke ens uppgått till det antal av fullmäktige, som valen avsågo.

Under dessa förhållanden kan det ifrågasättas, om församlingarnas beslutanderätt om utgifter och ekonomiska frågor i övrigt bör bibehållas. Frågan om överförande av beslutanderätten från de kyrkliga församlingarna till de borgerliga kommunerna bör upptagas till en grundlig behandling; och även om ett sådant förfarande skulle medföra en återgång till en förening av kyrkliga och borgerliga ärenden, som var rådande före 1862, bör detta icke hindra en god och ändamålsenlig lösning av denna fråga.

Även om invändningar kunna göras mot en sammanslagning av de kyrkliga församlingarna och de borgerliga kommunerna, synas ändock de skäl, som tala för en sammanslagning, vara de mest bärande. Deltagandet i kommunal- och stadsfullmäktigevalen är i allmänhet gott, likaså ske dessa val samtidigt med landstingsmannavalen. Vid nominering av kandidater till dessa val nedlägges stor omsorg på att få fram kunniga och lämpliga kandidater. Det måste även vara en fördel för en kommuns medlemmar, att beskattningsrätten endast tillkommer en kommunal myndighet. Där-

igenom kunna utgifterna prövas i ett sammanhang, och en god avvägning mellan desamma kan ske. En enhetlig beskattnings fördelar understrykas även i konstitutionsutskottets utlåtande nr 31 vid 1930 års riksdag, vari det sägs om skolärendenas överflyttning till den borgerliga kommunen:

»Ett överförande av skolväsendet till den borgerliga kommunen jämväl på landsbygden är påkallat även av praktiska hänsyn. Genom en sådan överflyttning skapas förutsättningar för en enhetlig budgetbehandling inom kommunen. Kostnaderna för skolväsendet utgöra numera en högst betydande del av de kommunala utgifterna, och det måste anses lämpligt, att behandlingen av dithörande frågor bör tillkomma de organ, som hava att i övrigt pröva de kommunala utgiftsbehoven. Härigenom skapas större möjlighet att väga dessa behov mot varandra och att vid deras tillgodo-seende taga tillbörlig hänsyn till kommunernas ekonomiska bärkraft.»

Dessa sakskaäl gälla även vid bedömandet av frågan om överförande av den kyrkliga församlingens beslutanderätt till den borgerliga kommunen. Genom att kyrkorådet förbereder och upprättar förslag till de kyrkliga församlingarnas utgifter och den borgerliga kommunen underställer dessa en grundlig prövning samt beslutar om desamma, skapas en enhetlig kommunal förvaltning utan att de kyrkliga intressena därigenom äventyras.

De praktiska svårigheter, som kunna anföras mot en sammanslagning, äro väl bl. a. att det finnes kyrkliga samfälligheter och att kyrklig och borgerlig kommun icke alltid sammanfalla samt att främmande trosbekännare ha rösträtt vid kommunal- och stadsfullmäktigeval. Dessa frågor kunna givetvis försorsaka en del övergångssvårigheter, men dessa äro icke av den storleksordning, att de behöva utgöra ett hinder. Frågan om att sammanföra de mindre kommunerna till större kommunala enheter är under prövning, och det är väl att förvänta att denna fråga snarast möjligt kommer under riksdagens behandling. Genom att större kommunala enheter skapas komma troligen de kyrkliga samfälligheterna att kraftigt minska, och även om dessa i fortsättningen skulle bestå, kunna väl dessa frågor, som gemensamt skola behandlas, avhandlas å gemensam kommunalstämma, stads- eller kommunalfullmäktige.

Beträffande det förhållandet att valrätt och valbarhet till kommunal- och stadsfullmäktige även tillkommer främmande trosbekännare och dem, som anmält sitt utträde ur statskyrkan, kunna givetvis principiella skäl anföras mot att de skulle få deltaga i beslut, som rör den kyrkliga församlingen. Då de främmande trosbekännarna, i förhållande till dem, som tillhöra statskyrkan, utgöra ett försvinnande fåtal, torde de i fråga om allmänna val sakna all betydelse. Olikheten mellan den valmanskår, som har rätt att utse kommunal- och stadsfullmäktige och deltaga i kommunalstämma, och den, som deltagar i val av kyrkofullmäktige och kyrkostämma, är allt för ringa för att tillmätas någon som helst betydelse i detta sammanhang.

Med åberopande av vad ovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag om den borgerliga kommunens övertagande av beslutanderätten i vad angår de kyrkliga församlingarnas ekonomiska frågor och utgifter.

Stockholm den 15 januari 1943.

John Lundberg.

I motionens syfte instämma:

Adolf Wallentheim.

K. Kilbom.

Ernst Eriksson
i Stockholm.

Fritz Persson.

K. J. Andersson,
Alfredshem.

Ivar Jansson,
Kalix.

Arvid Hallberg.
